

GREENPEACE

SAYI #138

GÜNEŞ
İÇİN
OMUZ
OMUZA!

İçindekiler

04

Afşin / Elbistan için kömürü bırakma zamanı

“Türkiye’nin doğusunda yer alan Afşin / Elbistan bölgesi, ülkenin enerji stratejisinin insanlara ve doğaya ödettiği bedelin çok iyi okunabileceği özel bir alan. Kirli kökleri geçmişin izlerini taşıyor.” Greenpeace Akdeniz İklim & Enerji Proje Sorumlusu Onur Akgül’ün kaleminden...

08

Rainbow Warrior İstanbul’daydı!

Rainbow Warrior iki günlük bir ziyaret için İstanbul’daydı! Gemiye bir an olsun yalnız bırakmayan İstanbullular hem Rainbow Warrior’ın tarihini ve eylemlerini öğrenme hem de “Güneş için Omuz Omuza” projesi hakkında bilgi sahibi olma fırsatı yakaladı. Geminin mürettebatı da ziyaretçilerle temas kurarak kişisel deneyimlerini paylaştı.

10

06

Güneş için omuz omuza!

55 bin kişilik bir stadın bir maçta harcadığı enerji 164 hanenin yıllık tüketimine eşit. Temiz bir gelecek için enerji dönüşümünde futbol kulüpleri öncü olabilir. Stadyumların güneş enerjisiyle aydınlanması için harekete geçmenin tam zamanı!

06

GREENPEACE BÜLTEN

Yerel Süreli Yayın

İmtiyaz Sahibi

Greenpeace Akdeniz Basım ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. adına Ece Ünver

Genel Yayın Merkezi

Teşvikiye Mah. Şakayık Sok. No:40/7, 34365 Şişli, İstanbul Tel: +90 212 292 76 19 Faks: +90 212 292 76 22

Genel Yayın Yönetmeni

Ece Ünver

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Gökhan Çevik

Editör

Nilay Vardar

Baskı

Printworld Matbaa San. Tic. A.Ş.

Grafik Tasarım ve Uygulama

Jargon Reklam Tanıtım ve Proje Danışmanlığı A.Ş.

Dağıtım

PTT

GREENPEACE

Kuzey Kutbu’nda buzdan enstrümanlarla konser

Greenpeace’in “Okyanusları Korumak” kampanyası kapsamında bir grup müzisyen Kuzey Kutbu’nda konser verdi. Müzisyenler, Kuzey Kutbu’nda buzdan yaptıkları enstrümanlarla “Okyanus Hatıraları” isimli parçayı çaldı.

Müzisyenler -12 derecede çan, korno, çello ve perküsyon ritimleri eşliğinde dünyaya şu mesajı iletti: Okyanuslarımızın en az yüzde 30’unu 2030 yılına kadar korumalıyız. Zira bilim insanları vahşi yaşamı korumak ve iklim değişikliğinin etkilerini azaltmak için 2030 yılına kadar okyanuslarımızın en az yüzde 30’unun okyanus koruma alanları kapsamına alınması gerektiğini söylüyor.

Konseri gerçekleştiren müzisyenlerden Terje Isungset bu hassasiyeti şöyle ifade ediyor: “Buza saygılı davranmazsanız kırılır. Doğaya da aynı saygıyla yaklaşmalıyız.”

Kuzey Kutbu bu yıl rekor seviyede buz kaybı yaşadı. Nisan ayında sıcaklık ortalamasının 8 derece üzerindekiydi. Greenpeace, “Okyanusları Korumak” kampanyası kapsamında okyanusların karşı karşıya kaldığı tehditlere dikkat çekmek ve güçlü bir Küresel Okyanus Anlaşması imzalanmasını sağlamak için Kuzey Kutbu’ndan Güney

Kutbu’na 1 yıl sürecektir bir keşif gezisine çıktı. Bu yolculuğun ilk ayağında Greenpeace’in Esperanza ve Arctic Sunrise gemileri Kuzey Kutbu’na giderek iklim değişikliği, aşırı avlanma ve plastik kirliliğine dikkat çekti.

Greenpeace Nordik Okyanuslar Kampanya Sorumlusu Halvard Raavand şöyle konuştu:

“Kuzey Buz Denizi’ndeki buz kaybına dikkat çekiyoruz çünkü sadece Kuzey Kutbu’nda değil, tüm gezegende okyanus koruma alanlarına ne kadar ihtiyacımız olduğunu göstermek istiyoruz. Hükümetler, Birleşmiş Milletler’de okyanus koruma alanları oluşturulmasını sağlayacak bir Küresel Okyanus Anlaşması üzerinde çalışıyor. Bu anlaşma iklim değişikliğine karşı sağlıklı okyanuslar yaratmak için eşsiz bir fırsat. Bilim bu konuda net: Okyanuslarımız krizde ve onları korumalıyız.”

1 MİLYON TÜR YOK OLMA TEHLİKESİ ALTINDA!

Birleşmiş Milletler'in 6 Mayıs'ta yayımladığı biyoçeşitlilik raporunda, insan etkisi nedeniyle birçok türün kaybolduğuna dikkat çekilerek ormanları ve okyanusları korumak için harekete geçilmesi çağrısı yapıldı. Raporda aynı zamanda gıda üretimi ve tüketiminin değişmesi gerektiğinin de altı çizildi.

© Paul Hilton / Greenpeace

Biyoçeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Konulu Hükümetlerarası Bilim-Politika Platformu'nun (IPBES) raporunda, insanlık tarihinde ilk kez 1 milyon türün yok olma tehlikesi altında olduğu belirtiliyor. Raporda, okyanusların yüzde 66'sının insan kaynaklı çeşitli etkilere maruz kaldığı ve deniz yaşamının bunlardan "derinden etkilendiği" ifade ediliyor. Deniz yaşamının zenginliğinin ve bolluğunun da azaldığına dikkat çekilen raporda okyanusların gıda güvenliğini sağlama ve gezegeni iklim değişikliğine karşı koruma yeteneğinin sınırlandığı söyleniyor.

Greenpeace'in Okyanusları Korumaya Kampanyası'ndan Louisa Casson raporu şu sözlerle değerlendiriyor:

"Bu rapor okyanuslarımızı korumak için var olan mekanizmaların işlevsiz olduğunun kanıtı. Günümüzde açık denizlerin sadece yüzde 1'i korunuyor ve uluslararası sularda koruma alanları oluşturulmasının önünü açan yasal bir dayanak yok.

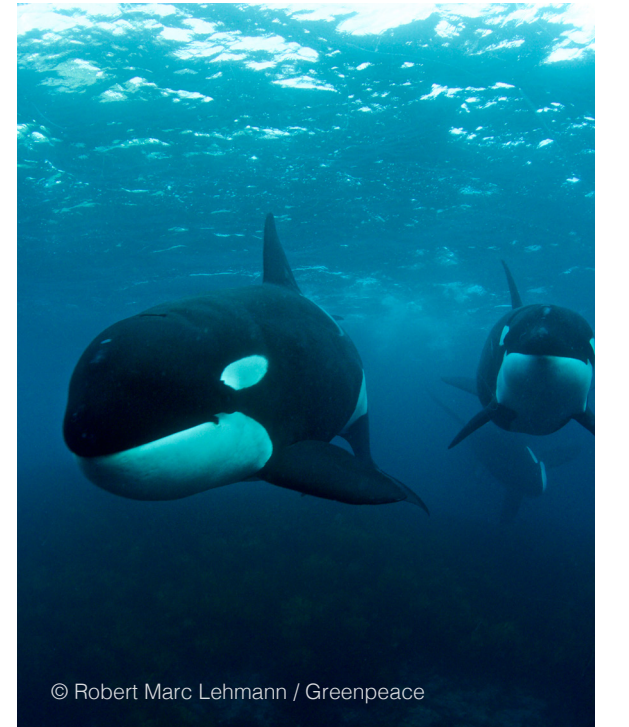
2030'a kadar okyanuslarımızın en az yüzde 30'unu korumak için Küresel Okyanus Anlaşması'na ihtiyacımız var. Bu anlaşma yaşamı korumak, milyonlarca insanın gıda güvenliğini sağlamak ve iklim değişikliğine karşı en iyi dostumuz olan okyanusların sağlığını korumak amacıyla hükümetlerin birlikte çalışabileceği eşsiz bir fırsat."

© Robert Marc Lehmann / Greenpeace

Greenpeace Uluslararası Gıda ve Tarım Kampanya Sorumlusu Eric Darier ise beslenme alışkanlıklarının önemine vurgu yapıyor:

"Beslenme alışkanlıklarının daha bitki odaklı olacak şekilde değişmesini destekliyoruz. Et ve süt ürünleri tüketiminin biyoçeşitliliğe, iklime ve insan sağlığına olumsuz etkilerinin olduğu biliniyor. Et ve süt ürünleri tüketimiyle mücadele etmek politikacıların önceliği haline gelmeli. Böylece et üretimi ve tüketimi 2050'ye kadar küresel ölçekte yüzde 50 azaltılabilir."

Afşin / Elbistan için kömürü bırakma zamanı

© Umut Vedat / Greenpeace

Türkiye'nin doğusunda yer alan Afşin / Elbistan bölgesi, ülkenin enerji stratejisinin insanlara ve doğaya ödediği bedelin çok iyi okunabileceği özel bir alan. Kirli kökleri geçmişin izlerini taşıyor. Bugün aldığı biçim ise kömür distopyasının etkileyici, yaşayan bir örneği. Bir adım geri atıp bakınca görülen şey Türkiye enerji stratejisinin bugün yaşattığı, değiştirmesek yarınlar boyunca da yaşatmaya devam edeceği çevresel, toplumsal ve ekonomik yıkım. Tam 35 yıldır kömür karasına maruz bırakılan Afşin / Elbistan, kömürün tüm gezegendeki gerçek yüzlerinden biri.

Bugünlere nasıl gelindi?

Bölgede 1960'lı yılların sonunda yapılan jeolojik taramalarla keşfedilen geniş linyit yatakları, 1970'li yılların ortasında Afşin-Elbistan Linyit İşletmeleri'nin kurulmasıyla birlikte elektrik üretiminde kullanılmaya başladı. Nisan 2019 itibarıyla bölgedeki aktif iki santralden biri olan Afşin A 1984'te elektrik üretimine geçti. Yaptığı salımlar ve zayıf filtre sistemiyle tüm Avrupa'daki en kirli enerji santrallerinin başında gelen Afşin A, 1989'da tek başına o dönemin Türkiye'deki termik santral kurulu gücünün yüzde 14,7'sini oluşturuyordu. Santral, Türkiye Kömür İşletmeleri (TKİ) yetkililerinin de bizzat ifade ettiği üzere, o dönemde

verimsiz çalışıyordu ve bu verimsizlik elektrik fiyatlarına yansıyor. Performans problemleri ve baca gazı filtresi bulunmaması nedeniyle 2017'nin başlarından beri kapalı olan santral, özelleştirildiği 2018 sonu itibarıyla yeniden çalıştırılmaya başlandı. Afşin A yaklaşık 35 yıldır bölgeyi zehirliyor.

Afşin B santrali ise "enerji darboğazı" gerekçesiyle 2004'te kuruldu. Projeye "ÇED olumlu" kararı ancak şu önemli şartın yerine getirilmesiyle verilmişti: "Afşin A santraline baca gazı filtre sistemi yerleştirilmesi". Fakat bu şart yerine getirilmedi, buna rağmen Afşin B santralinin usulsüz elektrik üretimine göz yumuluyor.

Afşin B santralinin kuruluşunu takip eden Türkiye'nin dokuzuncu kalkınma dönemi (2007-2013), enerji sektörünün özelleştirilmesinin hız kazandığı ve özel sektörün pazar payının 2012 itibarıyla yüzde 62'ye ulaştığı bir dönem oldu. 2013'te yeni Elektrik Piyasası Kanunu'nun kabulüyle kömürde yükseltilecek hız, o dönemde özel şirketlerin 80 civarında kömürlü termik santral başvurusunda bulunmasıyla sonuçlandı. Fakat kömürdeki bu yükselme hamlesi, kömürlü termik santral yatırımlarının çok düşük düzeyde gerçekleştirilebilir olduğunu ortaya koydu. Greenpeace, CoalSwarm ve Sierra Club tarafından her sene hazırlanan "Yükseliş ve Çöküş" raporuna göre, Türkiye'de 2010'dan bu yana yaklaşık 66 GW'lık kömürlü termik santral projesi askıya alınırken veya iptal edilirken, sadece 9,3 GW işletmeye alındı veya inşaat aşamasına geldi. Bunun altında yatan sebepler ise şöyle: Ekonomik anlamda verimsiz olan bu kirli enerji üretimi biçimine sağlanan finansmanın azalması, yatırımcı iştahının gitgide düşmesi, Türk Lirası'ndaki zayıflama ve halkın kömürlü termik santrallere karşı verdiği yoğun mücadele.

Peki ya gelecek?

Hükümet, 2013-2018 arasını kapsayan 10. Kalkınma Planı'yla birlikte elektrik üretiminde önceliği yerli kömüre (liniyit) verdi. Türkiye liniyit rezervlerinin yüzde 47'sini barındıran Afşin / Elbistan içinse bu gelişme bir nevi kara haber niteliği taşıdı. Nisan 2019 itibarıyla, bu rezervdeki kalorifik değeri düşük, kül oranı yüksek kirli liniyiti önümüzdeki on yıllar boyunca yakarak çalıştırması planlanan 6 yeni santral daha proje aşamasında. Planlanan projeler hayata geçtiği takdirde ülke genelinde en çok kömürlü termik santralin bulunduğu bölgelerden biri haline gelecek. Afşin / Elbistan, hükümetin enerji stratejisini kapsamlı bir şekilde uyguladığı pilot bölgelerden biri olacak.

Greenpeace Akdeniz'in raporu, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın enerji stratejisinin bu yeni santrallerle

birlikte bölgedeki erken ölüm sayısını 32 bine yükselteceğini belirtiyor. Burunlarının dibindeki santraller yüzünden kanseri her hanede mevcut rutin bir gerçeklik olarak deneyimleyen, tarım toprakları kirlenen ve verimi düşen bölge halkı bu santralleri istemiyor. Bölgede 2015'ten beri faaliyetlerini sürdüren yerel oluşum Hayatı ve Doğayı Koruma Platformu, gerek çeşitli farkındalık faaliyetleri yürüterek gerekse hukuki yollarla, bölgeyi karanlık bir gelecekte korumak için çaba gösteriyor.

Greenpeace Akdeniz: Kömürü Bırak!

Tüm dünyada kömürün etkilerine dikkat çeken Greenpeace aktivistleri, bu kez Afşin / Elbistan bölgesindeydi. Aktivistler, Türkiye'nin kurulu güç açısından en büyük kömürlü termik santrallerinden olan Afşin B'ye, projeksiyon yöntemiyle "Bu baca zehir saçıyor" mesajını yansıttı.

Birçok gelişmiş ülkenin yatırım planlarından çıkardığı, büyük finans ve sigorta kuruluşlarının desteğini çektiği kömürlü termik santraller Türkiye için de artık sırt dönmüşleri gereken, çağ dışı, sağlıksız ve kamu bütçesini zarara uğratan yatırımlar. Greenpeace Akdeniz, "Kömürü Bırak" projesi kapsamında, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan kömürden vazgeçmesini ve elektrik üretiminde yenilenebilir kaynaklara tam geçiş yapmasını talep ediyor.

Söz konusu kömürse, tüm gezegen yerelimiz

Dünyada nefes alıp veren tüm canlılar, kömürlü termik santrallerin zararlı etkisine maruz kalıyor. Kömür bizi temiz ve bereketli yaşam alanlarımızdan mahrum bırakıyor, sevdiklerimizi bizden kopararak mutlu gelecek hikayemizi elimizden alıyor. Fakat bu kaderimiz değil. Tüm dünyada yaşamı ve doğayı savunan sayısız insan basit bir mesajda birleşiyor: "Kömürün sonunu getireceğiz." Türkiye için de durum farksız; birbirimize sağlıklı, yeşil ve adil bir gelecek için söz vermeli, gelecek nesiller için umut olmalıyız. Kömürü bırakmalıyız.

Almanya'da, Hambach Ormanı'nda kömür ocağı için ağaç kesimlerini engelleyen mahkeme kararından sonra düzenlenen ve 50 binden fazla insanın katılımıyla Almanya'nın bugüne kadarki en büyük iklim eylemi olarak tarihe geçen buluşma.

© Greenpeace

GÜNEŞ İÇİN OMUZ OMUZA

55 bin kişilik bir stadın bir maçta harcadığı enerji 164 hanenin yıllık tüketimine eşit. Temiz bir gelecek için enerji dönüşümünde futbol kulüpleri öncü olabilir.

Stadyumların güneş enerjisi ile
aydınlanması için harekete geçin.
www.omuzomuza.gp

Güneşe pas ver

Güneş, Türkiye’de yenilenebilir enerji kaynakları arasında en yüksek enerji potansiyeline sahip olanı. 2018 yılında toplam elektrik üretiminde güneş enerjisi payı üç kat arttı. Üstelik güneş enerjisi en fazla istihdam yaratan teknoloji.

2018’de elektrik üretimindeki artışın üçte ikisi yeni kurulan güneş enerjisi santrallerinden geldi. Bugün güneş birçok ülkede şebeke paritesini yakaladı; güneş enerjisi üretmek, kömür ve nükleer kaynaktan enerji üretmekten daha ucuz hale geldi.

Bir stadyumdan bütün kente yayılan enerji

Stadyumlar her kentin merkezinde yer alan, kitleleri çeken ve kültür yaratan yapılar; üstelik elektrik kullanımında da kayda değer bir paya sahipler. Bir statta enerji kaynağı olarak güneşin kullanılması demek, bütün bir kente hatta ülkeye liderlik edecek bir adım atmak demek. Koskoca stadyuma güneş enerjisi yeter de artar.

Gerekli düzenlemelerle üretilen elektriğin fazlasını şebekeye iletebilen kulüpler ayrıca ek gelir elde edebilir!

Gururumuzsun Antalya!

1.4 MW güneş enerjisi üreten panel kurulumuyla Antalya Stadyumu dünyada en büyük kurulumu sahip ilk on stadyumdan biri olarak büyük gururumuz. Darısı bütün kulüplerin başına!

Haydi taraftarlar, omuz omuza verelim,
yeşil sahaların yeni yıldızı güneş olsun!
Stadyumlar güneş enerjisiyle aydınlansın!

Rainbow Warrior İstanbul'daydı

Rainbow Warrior iki günlük bir ziyaret için İstanbul'daydı! Gemiye bir an olsun yalnız bırakmayan İstanbullular hem Rainbow Warrior'ın tarihini ve eylemlerini öğrenme hem de "Güneş için Omuz Omuz" projesi hakkında bilgi sahibi olma fırsatı yakaladı. Geminin mürettebatı da ziyaretçilerle temas kurarak kişisel deneyimlerini ve Greenpeace ve Rainbow Warrior'a katılma hikayelerini anlattı.

© Caner Özkan / Greenpeace

Rainbow Warrior'ın İstanbul ziyareti hem İstanbullular'dan hem basından hem de sivil toplum kuruluşlarından yoğun ilgi gördü. Greenpeace Akdeniz İklim ve Enerji Projesi Sorumlusu Duygu Kutluay basına "Güneş için Omuz Omuz" projesini anlatırken, sivil toplum kuruluşlarıyla iklim değişikliğine karşı bireysel olarak neler yapılabileceğini konuştu. Fridays 4 Future ve Parent 4 Future da gemiyi ziyaret edenler arasındaydı. Türkiye'de çocukların düzenlediği iklim grevlerinin sözcüsü Atlas Sarrafoğlu ve diğer çocuklar da Rainbow Warrior'la tanıştı. Oyuncular Meltem Cumbul ve Önder Açıkbaş ise Rainbow Warrior deneyimlerini sosyal medya hesaplarından aktardı.

Greenpeace Akdeniz halihazırda spor kulüpleriyle temas halinde ve kulüplerin güneş enerjisine geçmek için neler yapabileceğini anlatarak onlara rehberlik etmeye ve bir yol

haritası çizmeye çalışıyor. Başlangıç aşamasındaki proje kapsamında kulüplerle yapılan görüşmelerde güneş enerjisinin kulüplere ve dünyamıza olan faydaları, iklim değişikliğinde futbol kulüplerinin rolü gibi konular ele alınıyor. Görüşmelerin futbol sezonu açılana kadar sürmesi ve kulüplerin Greenpeace Akdeniz'in projesine destek vermesi hedefleniyor.

Üçüncü nesil Rainbow Warrior

Greenpeace'in efsane gemisi Rainbow Warrior (Gökkuşak Savaşçısı), 1985 yılında Fransa'nın nükleer denemesini protesto etmek amacıyla Yeni Zelanda'nın Auckland limanında demirlediği bir akşam, Fransız gizli servisinin bombalı saldırısına uğradı. Gövdesinde açılan büyük bir delikle sulara gömüldü. Greenpeace fotoğrafçısı Fernando Pereira bu saldırıda hayatını kaybetti. Gemi tekrar yüz-

dürülse de, tam anlamıyla tamir edilemedi. Çevre suçlarıyla 20 yılı aşkın süre boyunca mücadele eden Rainbow Warrior II ise 2011 yılında emekliye ayrıldı. İstanbul'a demirleyen Rainbow Warrior III'e gelince; gemi 2011 yılından beri çevre mücadelesini tüm gücüyle sürdürüyor. Büyük oranda kendi kendine yetebilen bu gemi, 8 tona kadar olan ekipmanları taşıyabilmesi ile bilim insanlarına geniş imkanlar sunuyor. Diğer yandan yüzen bir iletişim merkezi görevi üstleniyor. Çevresel yıkımın gerçekleştiği bölgelerden tüm dünya medyasına canlı yayın yapabiliyor.

Rainbow Warrior'ın mümkün olan en çevre dostu gemi olabilmesi için alanlarında uzman mühendisler çalıştı. Geminin bu sayede ortaya çıkan özellikleri şöyle:

- Geminin gövdesi enerji verimliliği için özel olarak tasarlandı. Böylece gemi almış olduğu enerjiyi en yüksek perfor-

mansla kullanmaya odaklanıyor.

- Verimli ve yüksek hızda yol alabilmek için tasarlanan Rainbow Warrior genellikle yelken kullanarak yol alıyor ve rotasını rüzgarın yönüne göre belirliyor.

- Rüzgarın sürüşe izin vermediği durumlarda elektrikli motor devreye giriyor.

- Gemide bazı noktalarda yer alan güneş panelleri elektrik üretilmesini sağlıyor.

- Sıcak su ise motor ısısı kullanılarak üretiliyor.

- Rainbow Warrior çevre dostu bir boya sistemi ile boyandı.

- Gemide biyolojik arıtma sistemi var, bunun yanında atıklar için bir depo da yer alıyor. Böylece atıkların geri dönüşümü sağlanıyor.

Hemen şimdi “**PLASTİK**” yaz, **2322**'ye gönder.

Sen de kampanyamıza katıl!

PLASTİK KİRLİLİĞİNE DUR DE!

Her yıl yaklaşık 12 milyon ton plastik, denizlerimize karışıyor ve bu plastiklerin doğada çözünmeleri yüzlerce yıl alıyor. Her yıl binlerce deniz kaplumbağası ve başka deniz canlıları, plastik parçalarını yutarak veya bu parçalara dolanarak hayatlarını kaybediyor. İmza kampanyasına katıl, plastik kirliliğine karşı birlikte neler yapabileceğimizi anlatmak için seni arayalım.

Plastik
yaz
2322'ye
gönder

GREENPEACE

Kampanya katılım SMS bedeli Türk Telekom, Turkcell ve Vodafone için SMS başına KDV ve OIV dahil 0,65 TL'dir. Operatörler kısa mesaj birim fiyatlarında meydana gelecek değişiklikleri aboneye yansıtma hakkını saklı tutar. Dergi aboneliği hakkında bilgi vermek için destekçi ilişkileri ekibimiz sizi en kısa zamanda arayacaktır.